

Wróbel, Piotr

"Węgrzy w twierdzy przemyskiej w latach 1914-1915", pod. red. Istvana Lagzi, Warszawa-Przemyśl 1985 :
[recenzja]

Przegląd Historyczny 77/3, 615

1986

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

wianym okresie odbywało się bez uwzględnienia i starannego przebadania całego kompleksu źródeł. Wiele kwestii pozostało zbadanych nader pobieżnie — nie wyjaśniono np. dokładnie sprawy liczebności robotników uralskich czy kwestii posiadania i użytkowania ziemi. Nie badano też m. in. problemów związanych z wyżywieniem robotników. Dotychczasowa historiografia tematu określiła więc badania i krąg rozpatrywanych zagadnień, jego terytorialne i chronologiczne granice. Monografia Gawriłowa skupia się na analizie liczebności, składu i ważniejszych problemów związanych z poziomem życia robotników uralskich (budżet czasu, płaca, odżywianie się, warunki bytowe). Książka obejmuje swym zasięgiem cztery gubernie: wiacką, orenburską, permską i ufimską. Obiektem badania zostali robotnicy zatrudnieni w przemyśle, budownictwie i transporcie. Poza strefą badań pozostali zatrudnieni w małych zakładach (poniżej 15 robotników), związani z handlem, usługami, zatrudnieni w rolnictwie.

Autor starał się wykorzystać maksymalnie źródła; przeprowadził ich wszechstronną analizę. Gawriłow uwzględnił źródła różnego typu, głównie archiwalia, prasę i pamiętniki. W bardzo szerokim zakresie zostały przebadane materiały statystyczne, zarówno przechowywane w archiwach, jak i wydane drukiem. Liczne, przejrzyste skomponowane tabele są mocną stroną tej pracy. Autor zamieścił też pewną ilość zdjęć, m. in. robotników uralskich, nie podając jednak źródła pochodzenia tych fotografii.

Pracę uzupełnia indeks nazw geograficznych, odczuwalny jest natomiast brak mapek i oddzielnie zestawionej bibliografii.

H. G.

Węgry w twierdzy przemyskiej w latach 1914-1915, pod red. Istvána Lagzi, Warszawa — Przemysł 1985, s. 166.

Historia obrony twierdzy przemyskiej w 1914 i 1915 roku to jeden z ważniejszych i ciekawszych epizodów I wojny światowej na froncie wschodnim. Przemysł jest też symbolem w tradycji węgierskiej, jak Isonzo, Limanowa, Gorlice... Wszędzie tam Węgry bronili bram swego królestwa i ponieśli ogromne straty. W dniach 20 i 21 listopada 1984 r. Węgierski Instytut Kultury w Warszawie i Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemysłu zorganizowały wystawę i wieczór literacki ku czci Gezy Gyóniego, węgierskiego poety walczącego w obronie twierdzy i zmarłego w obozie jenieckim w Krasnojarsku. Jednym z animatorów przemyskiej imprezy był docent Istvan Lagzi, historyk z Uniwersytetu Szegedyńskiego, badacz dziejów najnowszych Węgier i Polski, niegdyś wice-, obecnie dyrektor Węgierskiego Instytutu Kultury w Warszawie i radca Ambasady WRL. Bawiąc w naszym kraju wszędzie szukał węgierskich pamiątek, świadectw kontaktów swego kraju z Polską. Prowadził też badania w Przemysłu. Ich owocem jest między innymi prezentowana książka. Zawiera ona krótki tekst mgr Antoniego Kunysza, dyrektora Muzeum Narodowego w Przemysłu, poświęcony temu miastu w okresie I wojny światowej, dwie rozprawy (pióra I. Lagziego i I. Csaplárosa) o Gezie Gyónim, zbiór jego wierszy w polskim tłumaczeniu oraz dwa artykuły I. Lagziego: relację z wieczoru literackiego i historyczny szkic na temat twierdzy przemyskiej. Książka jest bogato ilustrowana, jeden z artykułów I. Lagziego uzupełnia interesujący dziennik bezimiennego oficera węgierskiego z twierdzy, prowadzony od 6 listopada 1914 do 13 marca 1915 r., stanowiący wartościowe źródło dla badaczy historii militarnej I wojny światowej.

P. W.